

VEČJEZIČNI SLOVARČEK ZA PREDMET SLOVENŠČINA

Avtorji: dijaki Srednje tehniške šole Koper in profesorica slovenskega jezika Ana Jurkovič, mag. prof. slov. (e-naslov: ana.jurkovic@sts.si)

Priročniki so nastali v šolskem letu 2018/2019. Na voljo so v albanščini, bosanščini in makedonščini.

Snov je prilagojena za 1. letnik srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) pri predmetu slovenščina.

Priročniki se lahko uporabljajo za deljenje in javno objavo. *(Pripravljeno za tisk v obliki knjižice, knjižni zgib – booklet.)*

JEZIK/JAZIK

državni jezik: jezik, ki predstavlja neko državo v svetu

državen jezik: jezik koj pretstavuva zemja vo svetot

uradni jezik: jezik, ki ga govorimo v uradnih ustanovah (šola, banka ...)

služben jezik: jezikot što se zboruva vo oficijalni institucii (učilište, banka ...)

materni jezik (prvi jezik): jezik, ki se ga naučimo prvega

maičin jezik (prv jezik): jezik što go učime prvo

jezik okolja (drugi jezik): jezik, ki se ga naučimo iz okolja (Ko pridem živet v Slovenijo, se slovenščino učim v šoli, s prijatelji, v trgovini.)

jezikot na životnata sredina (втор jezik): jezik što go učime od oколinata (Koga ќе doјdam da живеам vo Slovenija, vo prodavnicata učam slovenčki vo učilište, со prijatelите.)

tuji jezik: jezik, ki ga ne govorijo v državi, kjer trenutno živim, učim se ga na tečaju, internetu, televiziji

странски jezik: jezik što ne se zboruva vo zemjata каде што во моментот живеам, učam na kursot, na интернет, na телевизија

knjižni jezik: jezik, ki ga govorim v uradnih ustanovah (šola, bolnica)

- **zborni jezik:** je knjižni jezik, ki ga pišem (pazim na pisanje!)
- **knjižni pogovorni jezik:** je knjižni jezik, ki ga govorim

jezik na knjigata: jezikot što go zboruвам vo oficijalni institucii (učilište, bolnica)

- **izborniot jezik:** dali e jezikot na knjigata što go pišuвам (vнимателно pišuвам!)
- **kniga na knjigata:** jezikot na knjigata što go zboruвам

neknjižni jezik: jezik, ki ga govorim s prijatelji, starši, sosedi ...

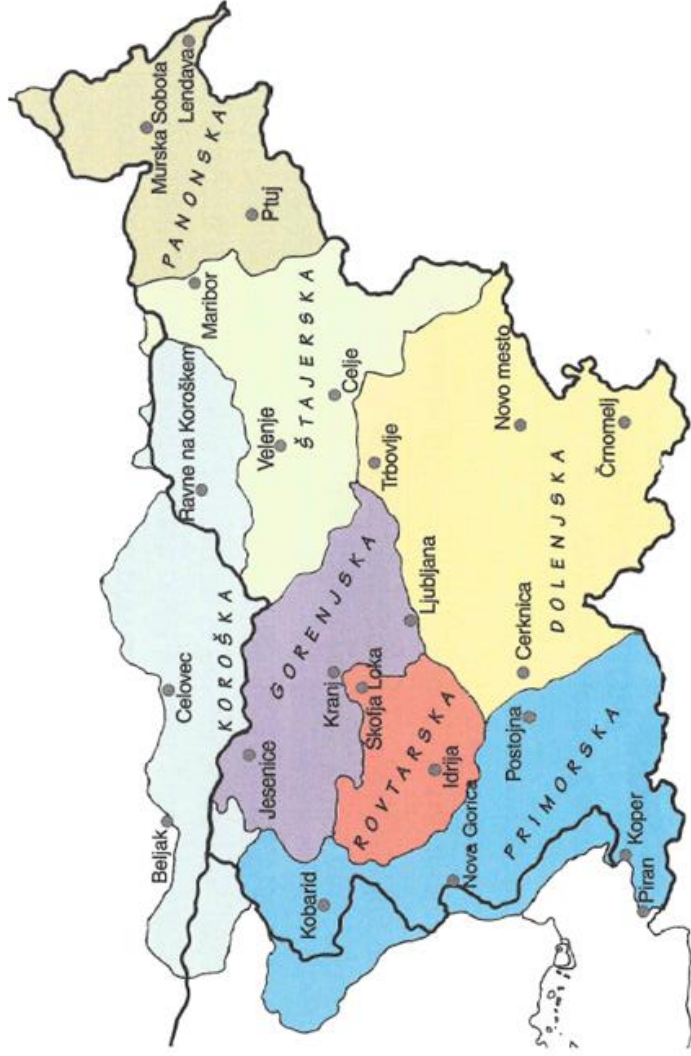
- **narečje:** govorijo ljudje v vaseh (bičikleta za kolo, biškoti za keksi)
- **pokrajinski pogovorni jezik:** govorijo ljudje na večjih območjih
- **sleng:** govorijo mladi (čav, čik, by the way)
- **žargon:** govorijo ljudje, ki imajo isti poklic, hobi (avtomehaniki: šraufenciger)
- **argo:** je skriti jezik, ki ga ne razumemo

не-библиотечен jezik: jezik zboruвам со моите prijатели, родители, соседи...

- **diјалект:** луѓето zboruvaат vo села (велосипедски велосипеди, бисквити за бисквити)
- **провинциски говор:** луѓето zboruvaат vo големи области
- **сленг:** zboruvaат mladi луѓе (čav, čik, by the way)
- **ргоргон:** луѓе кои ја делат истата професија, хоби (автомеханичар: šraufenciger)
- **argo:** тоа е скриен jezik што не го разбираме

NAREČNE SKUPINE/ОФИСНИ ГРУПИ

primorska, dolenska, rovtarska, gorenjska, koroška, štajerska, panonska, panonska

SPORAZUMEVANJE/КОМУНИКАЦИЈА

sporazumevanje (komunikacija): je govorjenje in poslušanje

комуникација (комуникација): зборување и слушање

sporočevalec: je oseba, ki govori ali piše besedilo

комуникатор: е оној кој зборува или пишува текст

naslovnik: oseba, ki bere ali posluša besedilo

примач: лицето кое го чита или го слуша текстот

besedilo/текст

kraj: kje je nastalo besedilo

место: каде што е создаден текстот

čas: kdaj je nastalo besedilo

време: кога е создаден текстот

tema: o čem govori besedilo

тема: за што се работи текстот

namen: zakaj je nastalo besedilo

цел: зошто текстот е создаден

SPOROČEVALEC: novinar Je. G.

ПОРАКА: новинар Џеј. Г.

NASLOVNIK: bralec časopisa Delo

АДРЕСА: читател на Дело

KRAJ OBJAVE: časopis Delo

МЕСТО НА ПУБЛИКАЦИЈА: Весникот Дело

ČAS OBJAVE: 11. maj 2015

ВРЕМЕ НА ПУБЛИКАЦИИ: 11 мај 2015

година

ТЕМА: cena bencina

ТЕМА: цената на бензинот

NAMEN: povedati, da bo bencin dražji

ЦЕЛ: да се каже дека бензинот ќе биде поскап

NEBESEDNE PRVINE: fotografije, velikost pisave

НЕЗАВИСНИ ПРИНЦИПИ: фотографии, големина на фонт

Bencin bo od jutri dražji

Opolnoči se bodo podražili vsi naftni derivati; za cent bo dražji dizel, za 0,7 centa pa 95-oktanski bencin.

Objavljeno: 11. maj 2015 14:29

DELO

Je. G.

Ljubljana – Nova maloprodajna cena 95-oktanskega bencina bo 1,369 evra na liter, kar je 0,7 centa več, 100-oktanski bencin pa se bo podražil za 0,5 centa na 1,414 evra za liter. En cent več bo treba po novem odšteti za liter dizelskega goriva, ki bo 1,255 evra, 2,2 centa pa bo dražje tudi kurilno olje. Nova cena bo 0,915 evra za liter, so danes sporočili iz OMV.

BESEDILO/ТЕКСТ

umetnostno besedilo: je literatura (pesem, pravljica, zgodba ...)

ликовен текст: литература (песна, бајка, приказна ...)

neumetnostno besedilo: so vsa druga besedila (pismo, opravičilo, čestitka ...)

нетекстуален текст: сите други текстови (пismo, извинување, поздрав ...)

zapisano besedilo: pišem besedilo

пишан текст: пишување текст

govorjeno besedilo: govorim besedilo

говорниот текст: го зборувам текстот

enogovorno besedilo: besedilo preberem in se nekaj naučim

едно збор: го прочитав текстот и научив нешто

dvogovorno besedilo: besedilo preberem in sporočevalec pričakuje odziv (npr. vabilo na koncert; sporočevalec želi, da pridem na koncert.)

двонасочен текст: го прочитав текстот и гласникот чека одговор (На пример, поканите за концертот, најавувачот сака да дојдам на концертот.)

subjektivno besedilo: povem svoje mnenje, občutke ... (npr. Koper je lepo mesto.)

субјективен текст: велама моето мислење, чувства ... (Копер е убав град.)

objektivno besedilo: ne povem mnenja, občutkov ... so samo dejstva (npr. Koper ima 25.319 prebivalcev.)

објективен текст: не велама мислење, чувства ... се само факти (на пример, Копер има 25.319 жители.)

zasebno besedilo: namenjeno je samo eni osebi

приватен текст: наменет е само за едно лице

javno besedilo: namenjeno je več ljudem (besedila so na internetu, radiu, TV ...)

јавен текст: наменет за повеќе луѓе (текстови на интернет, радио, тв ...)

uradno besedilo: besedilo je za profesorja, šefa ... naslovnika vikamo, uporabljamo knjižni jezik

службен текст: текстот е за професорот, шефот ... визирот вика, го користиме јазикот на книгата

neuradno besedilo: besedilo je za prijatelja, मामо ... naslovnika tikamo, uporabljamo neknjižni jezik

неофицијален текст: текстот е за пријател, мајка ... адресата, ние користиме не-јазик

nebesedne prvine (nebesedni jezik): so fotografije, barva pisave, velikost pisave ...

невербални елементи (не-глагол): се слики, боја на фонот, големина на фонот...

Bencin bo od jutri dražji

Opolnoči se bodo podražili vsi naftni derivati; za cent bo dražji dizel, za 0,7 centa pa 95-oktanski bencin.

Objavljeno: 11. maj 2015 14:29

Je. G.

Ljubljana – Nova maloprodajna cena 95-oktanskega bencina bo 1,369 evra na liter, kar je 0,7 centa več, 100-oktanski bencin pa se bo podražil za 0,5 centa na 1,414 evra za liter. En cent več bo treba po novem odšteti za liter dizelskega goriva, ki bo 1,255 evra, 2,2 centa pa bo dražje tudi kurilno olje. Nova cena bo 0,915 evra za liter, so danes sporočili iz OMV.

BESEDILO JE .../ТЕКСТ Е ...

- neumetnostno/ не-текстуални
- neumetnostno/ нетекстуален
- zapisano/напишан
- objektivno/објективен
- javno/јавен
- enopogovorno/еднонасочен
- neuradno/неофицијални*

* Besedilo je neuradno, saj gre za časopisni članek, ki ne more imeti uradne oblike.

* Текстот е неофицијален, saj gre za статија од весникот која не може да има официјална форма.

GLASOVI/ГЛАСОВИ

črka/письмо

glas/глас

zlog: ba-bi-ca

слог: ба-ба

naglasno mesto: babica

место за акцент:: баба

samoglasniki: v slovenščini so samoglasniki *a, e, i, o, u* (in polglasnik *Ə*)

самогласки: во словенечки се самогласки *a, e, i, o, u* (u polglasnik *Ə*)

soglasniki: v slovenščini so to vse ostale črke – *b, c, č, d, f, g, h, j, k ...*

согласки: на словенечки, ова се сите други букви – *b, c, d, d, f, g, h, j, k ...*

zvočniki: v slovenščini so to *m, n, l, r, j, v* (ML+NA-RJ-E-V – brez samoglasnikov!)

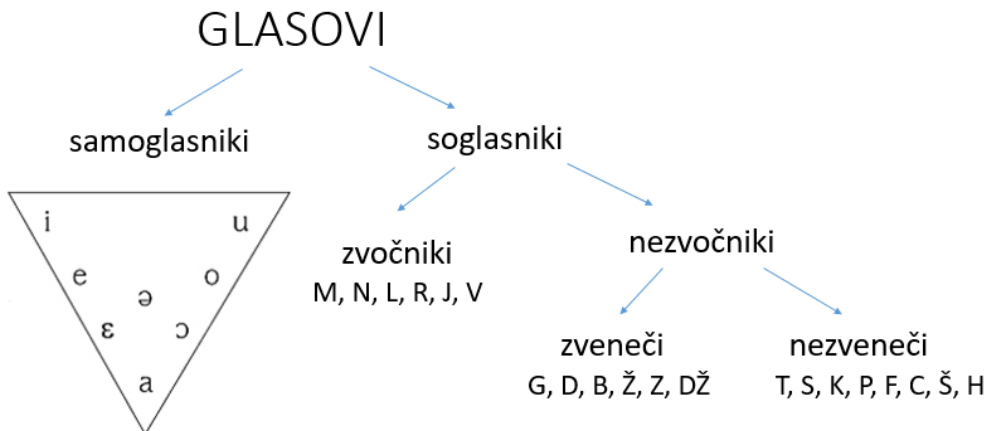
звучници: на словенечки тие се *m, n, l, r, j, v* (M L+N A-R J E-V – без самогласки!)

zvoneči nezvočniki: v slovenščini so to *g, d, b, ž, z, dž* (G A-D Z B E-Ž+ – brez samoglasnikov + dž!)

звучни звучници: на словенечки тие се *g, d, b, f, z, d* (G A-D Z B E-Ž+ – без самогласки + dž!)

nezvoneči nezvočniki: v slovenščini so to *t, s, š, k, p, f, c, č* (T A- S U+H+ Š K A-F E-C P U-Š Č A – brez samoglasnikov!)

неофицијални говорници: на словенечки тие се *t, s, š, k, p, f, c, č* (T A- S U+H+ Š K A-F E-C P U-Š Č A – без самогласки!)

VELIKA ZAČETNICA/ВЕЛОТО ПОЧЕТОК

velika začetnica/велото почеток

osebna lastna imena: ime in priimek, ime psa, mačke ... in **prebivalci!** (Slovenec, Italijan)

лични имиња: име и презиме, име на куче, мачки ... и **жители!** (Slovenec, Italijan)

zemljepisna lastna imena/географски имиња

- **naselbinska imena:** to so imena krajev (mesto, vas)
 - Vse besede pišemo z veliko, razen: **trg, vas, mesto, selo** in kratkih besed/predlogov* (**pri, na, ob ...**)
 - Npr. **Nova Gorica, New York, Spodnji Jakobski Dol, Novo mesto, Most na Soči ...**
- **имиња на населби:** ова се имињата на местата (град, село)
 - Ги пишуваме сите зборови со многу, освен: **trg, vas, mesto, selo** и кратките зборови – предлози* (**pri, na, ob ...**)
 - На пр. **Nova Gorica, New York, Spodnji Jakobski Dol, Novo mesto, Most na Soči ...**)
- **nenaselbinska imena:** so imena jezer, rek, gozdov, planetov ...
 - Prvo besedilo pišemo z veliko, vse ostale z malo (**razen če je ena od besed že ime**)
 - Npr. **Blejsko jezero, Atlantski ocean, Mars, Primorska** (ampak: **Julijske Alpe, Združene države Amerike**)
- **неелементарни имиња:** имиња на езера, реки, шуми, планети ...
 - Напишете го првиот текст со многу, сите други со малку (**освен ако еден од зборовите веќе е име**)
 - На пр. **Blejsko jezero, Atlantski ocean, Mars, Primorska** (но: **Julijske Alpe, Združene države Amerike**)

stvarna lastna imena: imena knjig, filmov, časopisov, TV-oddaj, prireditvev (npr. koncert), ustanov, društev

- Prvo besedilo pišemo z veliko, vse ostale z malo (**razen če je ena od besed že ime**)
- Npr. **Titanik, Tisoč in ena noč, Primorske novice** (ampak: **Srednja tehniška šola Koper**)

вистински имиња: имиња на книги, филмови, весници, ТВ емисии, настани (на пр. концерти), институции, здруженија

- Напишете го првиот текст со многу, сите други со малку (**освен ако еден од зборовите веќе е име**)
- На пр. **Titanik, Tisoč in ena noč, Primorske novice** (но: **Srednja tehniška škola Koper**)

MALA ZAČETNICA/МАЛИ ПОЧИТУВАЊЕ

mala začetnica/мала почетна

občna imena: vse, kar pišemo z malo začetnico, razen če je kaj že ime ali izhaja iz imena/priimka (**Anin**, **Prešernov**)

- **prazniki** (božič, novo leto, razen: **Prešernov dan**)
- **nagrade** (oskar, veliki kristalni globus, razen: **Nobelova nagrada**, **Cankarjevo priznanje**)
- **vojne** (prva svetovna vojna, druga svetovna vojna)
- **meseci, dnevi** (januar, oktober, ponedeljek, petek)
- **denar** (evro, dolar, franki)
- **rastline** (lavanda, rožmarin, origano, jabolko)
- **živali** (mačka, pes, žirafa)
- **vino** (refošk, malvazija, šampanjec)
- **jeziki** (slovenščina, angleščina, italijanščina)

обични имиња: сè што пишуваме со мали букви, освен ако нешто не е именувано или е изvedeno од името / презимето (**Anin**, **Prešernov**)

- **празници** (božič, novo leto, освен: **Prešernov dan**)
- **награди** (oskar, veliki kristalni globus, освен: **Nobelova nagrada**, **Cankarjevo priznanje**)
- **војни** (prva svetovna vojna, druga svetovna vojna)
- **месeci, денови** (januar, oktober, ponedeljek, petek)
- **пари** (evro, dolar, franki)
- **растенија** (lavanda, rožmarin, origano, jabolko)
- **животни** (mačka, pas, žirafa)
- **вино** (refošk, malvazija, šampanjac)
- **јазици** (slovenščina, angleščina, italijanščina)

VIRI SLIK

- Narečne skupine:

Gomboc, Mateja. Besede 1. Učbenik za slovenski jezik v 1. letniku triletnih poklicnih šol. 2013. Ljubljana: DZS.

- Članek o bencinu:

Delo. Bencin bo jutri dražji. 2015. Dostopno na:

<https://www.delo.si/znanje/potrosnik/bencin-bo-od-jutri-drazji.html>.

- Zastave držav:

Javna last, pridobljeno s spletne strani Wikimedia Commons.

